

ÜNİTE 1

Bir Kahraman Doğuyor

KAZANIMLAR

Güçlü Avrupa'nın Doğuşu ve Osmanlı Devleti

- 8.1.1. Avrupa'daki gelişmelerin yansımaları bağlamında Osmanlı Devleti'nin yirminci yüzyılın başlarındaki siyasi ve sosyal durumunu kavrar.

Mustafa Kemal'in Hayatı

- 8.1.2. Mustafa Kemal'in çocukluk ve öğrenim hayatından hareketle onun kişilik özelliklerinin oluşumu hakkında çıkarımlarda bulunur.

Mustafa Kemal'in Fikir Hayatını Etkileyen Kişiler ve Olaylar

- 8.1.3. Gençlik döneminde Mustafa Kemal'in fikir hayatını etkileyen önemli kişileri ve olayları kavrar.

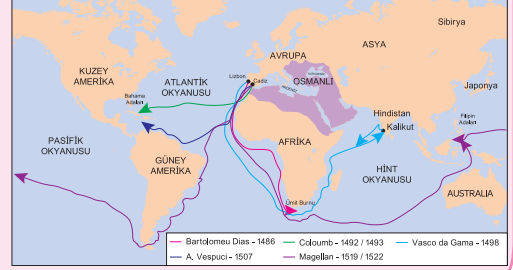
Mustafa Kemal'in Askerlik Hayatı

- 8.1.4. Mustafa Kemal'in askerlik hayatı ile ilgili olayları ve olguları onun kişilik özellikleri ile ilişkilendirir.

COĞRAFİ KEŞİFLER

Coğrafi Keşifler

- Coğrafi Keşifler, 15 ve 16. yüzyıllarda Avrupalılar tarafından yeni ticaret yolları bulmak amacıyla başlatılan, yeni okyanusların ve kıtaların bulunmasıyla sonuçlanan keşifleri ifade eder.
- Coğrafi Keşifler, Osmanlı Devleti'ni **ekonomik** alanda olumsuz etkilemiştir.
- Osmanlı Devleti bu olumsuzluğu gidermek için bazı yabancı devletlere **kapitülasyon** adı verilen ayrıcalıklar vermiştir.

KAPİTÜLASYON: Bir devletin yabancı devletlere tanıdığı ekonomik, siyasi ve ticari ayrıcalıklardır.

RÖNESANS

- "Yeniden Doğuş" anlamına gelen 15 ve 16. yüzyıllarda Avrupa'da sanata, edebiyata, felsefeye ve bilime önem vermeye başlanan dönemdir.
- İlk kez İtalya'da ortaya çıkan bu dönemde bilimsel bilgi önem kazanırken skolastik düşünce önemini yitirmiştir.

SKOLASTİK DÜŞÜNCE: Orta Çağ Avrupa'sında kilisenin söylediklerinin tek doğru kabul edildiği, aklın ve bilimin saf dışı bırakıldığı; tartışılamayan, eleştirilemeyen düşünce sistemidir.

REFORM

- Avrupa'da 16. yüzyılda başlayan Katolik Kilisesinin protesto edildiği ve yeni mezheplerin ortaya çıktığı dönemdir.
- Avrupa'da Reform Hareketlerinin başlamasına Alman din adamı **Martin Luther** öncülük etmiştir.
- Kilisenin eğitim, siyaset ve hukuk üzerindeki etkisi kalkmış bu alanlarda **laikleşme** sağlanmıştır.

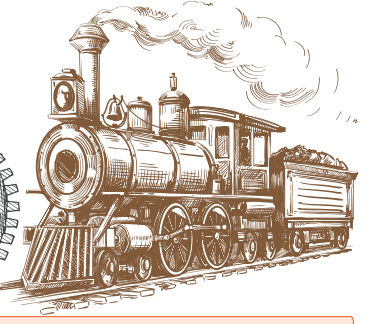
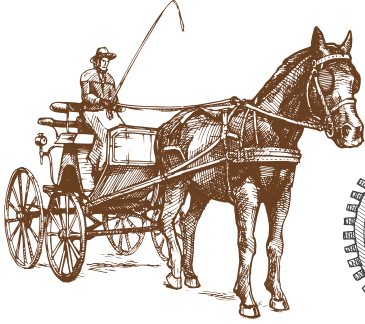
LAİKLİK: Din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılmasıdır.

AYDINLANMA ÇAĞI

17 ve 18. yüzyıllarda Avrupa'da bilimsel ve pozitif düşüncenin önem kazandığı dönemdir.

Osmanlı Devleti Avrupa'da yaşanan gelişmelere ayak uyduramamış, Aydınlanma Çağı'na **duyarsız** kalmıştır.

Avrupa'da
Aydınlanma
Çağı
Yaşanırken
Osmanlı
Devleti

- Avrupalıların **Coğrafi Keşifler** ile elde ettiği sömürgeleri sayesinde sermaye birikimi oluşturmaları
- Aydınlanma Çağı'ndaki bilimsel gelişmelerin teknolojik ilerlemeleri beraberinde getirmesi

18. yüzyılda İngiltere'de başlayan ve zamanla Avrupa'ya yayılan, bilimsel ve teknik gelişmelerin yaşanmasıyla sanayinin geliştiği dönemdir.

- Avrupa'da üretim artmıştır.
- Üretim artışı beraberinde ham madde ve **pazar** ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.
- Bu durum Avrupalıların yeni sömürge arayışına girmelerine neden olmuştur.
- Sanayileşemeyen ülkeler sanayileşen devletlerin **açık pazarı** ve sömürgesi hâline gelmiştir.

UYARI

- Avrupa'dan gelen ucuz mallara karşı rekabet edemeyen Osmanlı'da **üretim** azalmış sanayileşmeyi başaramadığı için Osmanlı Devleti **kapitülasyonların** da etkisiyle Avrupa'nın açık pazarı ve yarı sömürgesi hâline gelmiştir.

SÖMÜRGEÇİLİK \ EMPERYALİZM: Güçlü devletlerin zayıf devletleri egemenliği altına alarak o devletlerin kaynaklarından yararlanmasıdır.

Soru 1

Yandaki verilen görseli ifade eden en uygun kavram nedir?

[1]

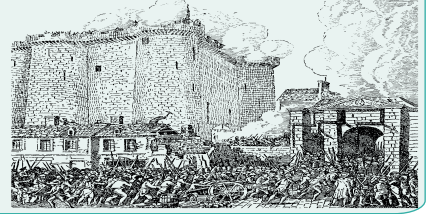

FRANSIZ İHTİLALİ

Fransa'da **monarşi** (krallık) rejiminin devrilmesine, hak, eşitlik, adalet gibi kavramların önem kazanmasına ve milliyetçilik akımının başlamasına neden olan gelişmedir.

Nedenleri

- İngiltere'ye karşı kaybedilen **Yedi Yıl Savaşları**'nın getirdiği ekonomik kriz
- Fransa'da halktan alınan ağır vergiler
- Eşit, adil, demokratik bir toplum yapısını ileri süren **Aydınlanma Çağı** düşüncülere ait fikirlerin halkta karşılık bulması

Sonuçları

- Adalet, eşitlik, hürriyet, demokrasi, meclis ve **milliyetçilik** gibi kavramlar önem kazanmıştır.
- Her millete bir devlet sloganıyla ortaya çıkan milliyetçilik fikri **çok** uluslu imparatorlukların parçalanmasını hızlandırmıştır.
- Tek kişi egemenliğine dayalı monarşiye dayalı yönetimler zayıflamıştır.
- Adalet, demokrasi, eşitlik gibi kavramların etkisiyle dünyada **demokratik** rejimler kurulmaya başlamıştır.

UYARI

Çok uluslu yapıya sahip olan Osmanlı, milliyetçilik akımından olumsuz etkilenmiştir. Çünkü bünyesinde yaşayan gayrimüslim azınlıklar bağımsızlıklarını elde etmek amacıyla isyan etmiştir.

UYARI

Osmanlı Devleti'ne milliyetçilik akımı etkisi ile ilk isyan eden millet Sırp'lar iken ilk bağımsız olan millet ise Yunanlardır.

MONARŞİ: Tek kişi egemenliğine dayalı yönetim biçimidir. Örneğin; **krallık, padişahlık**.

MİLLİYETÇİLİK: Fransız İhtilali ile ortaya çıkan, her ulusun kendi devletini kurmasını öngören ve dünyada çok uluslu devletlerin parçalanmasına neden olan fikir akımıdır. (**Ulusçuluk, ulus devlet anlayışı**)

Soru 2

Ayrılık hissi nasıl girdi sizin beyninize?
Fıkr-i **kavmiyeti** şeytan mı sokan zihninize?
Birbirinden farklı bu kadar kavimleri,
Aynı milliyetin altında tutan İslam'ı,
Temelinden yıkacak zelzele **kavmiyettir**.

Safahat, Mehmet Akif Ersoy, İnkılap Yayınları, sayfa: 205

Yandaki dizelerde eleştirilen düşünce nedir?

[2]

Soru 3

Fransız İhtilali'nin Osmanlı, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu gibi devletleri etkilemesinde bu devletlerin hangi özelliği etkili olmuştur?

[3]

19. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

- Osmanlı Devleti, 19. yüzyıla gelindiğinde Avrupa'da yaşanan gelişmelere uzak kalınması, ülkede yaşanan isyanlar, yeteneksiz yöneticiler, uygulanan yanlış siyasetler gibi nedenlerden dolayı eski gücünü yitirdi.
- Bu dönemde Osmanlı Devleti'ni meşgul eden Sanayi İnkılabı ve Fransız İhtilali olmak üzere iki önemli gelişme vardı.

Sanayi İnkılabı'nın Osmanlı'ya Etkileri

- Avrupalılar ucuza ürettikleri kaliteli malları **kapitülasyonlar** sayesinde kolayca Osmanlıya getirdi.
- Osmanlı esnafı ucuz ve kaliteli Avrupa malları ile rekabet edemedi. Bu durum Osmanlı'yı sanayileşmiş Avrupalı devletlerin açık pazarı hâline getirdi.
- Kötüye giden ekonomisini düzeltmek isteyen Osmanlı, Avrupa devletlerinden dış borç aldı.
- Aldığı borçları ödeyemeyince alacaklı devletler **Düyun-u Umumiye** İdaresini kurarak Osmanlının önemli gelir kaynaklarına el koydu.

DÜYUN-U UMUMİYE İDARESİ: Osmanlı Devleti'nin dış borçlarını ödeyememesi ve iflasını açıklaması ile alacaklı devletlerce kurulan ve Osmanlının önemli gelir kaynaklarına el koyan kuruluş, genel borçlar idaresi.

UYARI

Kapitülasyonların genişletilmesi ve Düyunu Umumiye İdaresinin kurulması Osmanlının ekonomik bağımsızlığını yitirmesine yol açmıştır.

Fransız İhtilali'nin Osmanlı'ya Etkileri

- Fransız İhtilali ile önem kazanan adalet, eşitlik, özgürlük, meclis, demokrasi, meşrutiyet gibi kavramlar dünyada **demokratik** gelişmelere ortam hazırladı.
- Her milletin kendi devletini kurmasını öngören **milliyetçilik** ise Osmanlı Devleti gibi çok uluslu imparatorlukların parçalanmasına yol açtı.
- Milliyetçilik fikrinden etkilenen azınlıklar bağımsızlıklarını kazanmak için isyan ettiler.
- Bu isyanlara karşı çözüm üretmek isteyen Osmanlı devlet adamları ve aydınlar, fikir akımları ortaya attılar ve 1839'da **Tanzimat Fermanı**'nı, 1856'da **Islahat Fermanı**'nı, 1876'da **Kanunuesasi** ve **I. Meşrutiyet**'i ilan ettiler.

19. yüzyılda Osmanlı Devleti karikatürü

UYARI

Osmanlı Devleti'nin 19. yüzyılda Balkanlardaki toprak kayıplarının nedeni genellikle milliyetçilik akımı iken, Kuzey Afrika'daki kayıplarının nedeni Avrupa devletlerinin sömürgecilik faaliyetleridir.

UYARI

Tanzimat Fermanı, Islahat Fermanı, Kanunuesasi ve Meşrutiyet'in ilanı gibi gelişmeler Türk tarihindeki demokratikleşme ve hukukun üstünlüğü anlayışını güçlendirmiştir.

UYARI

Osmanlı Devleti demokratikleşme çalışmalarını başlatarak ve fikir akımlarını ortaya atarak devletin dağılmasını önlemeyi amaçlamıştır.

Osmanlı Devleti'ni Dağılmaktan Kurtarmak İçin Atılan Siyasi Adımlar

Tanzimat Fermanı (1839)

- Osmanlı Devleti'nde yaşayan vatandaşlar din, dil, ırk ayrımı yapılmaksızın kanunlar önünde eşit sayıldı.
- Tüm vatandaşların can ve mal güvenliği, namus dokunulmazlığı devlet güvencesi altına alındı.
- Askerlik, tüm Osmanlı vatandaşları için zorunlu hâle getirildi.

UYARI

Tanzimat Fermanı, Osmanlılık fikir akımının temel dayanağı olarak gösterilebilir.

Islahat Fermanı (1856)

- Osmanlı Devleti'nde gayrimüslimlere karşı küçük düşürücü ifadeler yasaklandı.
- Askerlikte gayrimüslimler için nakdi bedel uygulamasına geçildi.
- Gayrimüslimlere devlet memuru olabilme, belediye meclislerinde görev alma ve okul açma gibi ayrıcalıklar verildi.

UYARI

Islahat Fermanı ile askerlik yapmayan gayrimüslimler ekonomik faaliyetlerini devam ettirebildiği için Türklerden daha zengin olmuşlardır. (Sosyal adaletsizlik)

II. Meşrutiyet'in İlanı (1908)

- İttihat ve Terakki Cemiyetinin II. Abdülhamit'e baskıları sonucunda ilan edildi.
- Mebusan Meclisi yeniden açıldı.
- Padişahın meclisi açma ve kapatma yetkisi kısıtlandı.
- Meşrutiyet karşıtları tarafından İstanbul'da 31 Mart Olayı çıkartıldı. (1909)
- Bu isyanı desteklediği gerekçesiyle 2. Abdülhamit tahttan indirildi.

UYARI

31 Mart Olayı, Osmanlı tarihinde rejime (yönetim şekli) karşı çıkartılan ilk isyandır.

I. Meşrutiyet'in İlanı (1876)

- 1876'da Jön Türklerin etkisiyle ilan edildi.
- Mebusan Meclisi açıldı ve Kanunuesasi ilan edildi.
- Erkekler Müslüman ve gayrimüslim ayrımı yapılmaksızın seçme ve seçilme hakkını elde ettiler.
- Padişahın yetkileri kısıtlandı ancak 1876 Kanunuesasi'de Mebusan Meclisini açma ve kapatma yetkisinin padişaha ait olduğu kabul edildi.

UYARI

II. Abdülhamit, 1877-1878 Osmanlı Rus Savaşı'ndaki kargaşa ortamından dolayı Mebusan Meclisini feshederek I. Meşrutiyet'i yürürlükten kaldırmıştır.

MEŞRUTİYET: Bir ülkede kralın yönetme yetkisini halkın seçtiği meclisle paylaştığı yönetim biçimidir.

KANUNUESASI: 1876'da ilan edilen Osmanlı Devleti'nin ilk anayasasıdır.

Uygulama

Yıllardır bugünü bekliyordum. Tanzimat Fermanı'ndaki zorunlu askerlik uygulaması sona erdi. Artık ücret ödeyerek askerlikten muaf tutulacağız. Türkler askerlik yaparken biz çalışıp daha zengin olacağız.

Gayrimüslimler nakdi bedel karşılığı askerlikten muaf tutulacaktır. Gayrimüslimlere karşı küçük düşürücü sözler ve deyimler kullanılmayacaktır. (Örneğin; gavur ifadesi)

Yahu böyle ferman mı olur? Biz cep-helerde savaşırken Türkler fakirleşecek, azınlıklar ise zenginleşecek. Bu durum sosyal dengemizi bozar. Ayrıca gavura gavur demeyip de ne diyeceğiz?

Bu karikatürden hareketle Islahat Fermanı ile ilgili ulaşılabilecek ve ulaşılamayacak ifadeleri tabloda uygun şekilde belirtiniz.

	İfade	Ulaşılabilir	Ulaşılamaz
1.	Sosyal adaletsizliğe neden olmuştur. [4]		
2.	Azınlıklar, ayrıcalık elde etmiştir. [5]		
3.	Türkleri olumsuz etkilemiştir. [6]		

Osmanlı Devleti'ni Dağılmaktan Kurtarmak İçin Ortaya Atılan Fikir Akımları

Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde devlet adamları ve aydınlar çeşitli fikir akımları ortaya atmışlardır. Böylece devletin kötü gidişatına son verilerek istenmiştir.

Batıcılık

- Bu fikre göre Batı'daki teknolojik, kültürel, askerî, hukuksal, toplumsal ve yönetim alanındaki gelişmeler yakından takip edilmeli ve Osmanlı ülkesinde de bu gelişmeler uygulanmalıydı.
- Önemli savunucuları arasında Abdullah Cevdet, Süleyman Nazif, Tefik Fikret gibi kişiler yer almaktadır.
- Batı'nın daha çok kültürel yapısının örnek alınması ve taklitçilikten öteye gidilememesi nedeniyle başarısız oldu.

Osmanlıcılık

- Bu fikir Fransız İhtilali'nin getirmiş olduğu milliyetçilik akımının olumsuz etkisini kırmak için 1839 Tanzimat Fermanı'ndan sonra ortaya atıldı.
- Osmanlı vatandaşları dil, din, ırk ve kültür ayrımı gözetilmeksizin **eşit** haklara sahip olmalı ve **Osmanlı** vatandaşlığı çatısı altında birleşmelidir.
- Islahat Fermanı, Kanunuesasi, I ve II. Meşrutiyet bu fikir akımı doğrultusunda ilan edildi.
- Önemli temsilcileri arasında Jön Türkler, Namık Kemal, Ziya Paşa, Mithat Paşa gibi kişiler yer almaktadır.
- **Balkan** milletlerinin milliyetçilik etkisiyle isyan ederek Osmanlı'dan ayrılması bu fikrin önemini yitirmesine neden oldu.

İslamcılık

- Bu fikre göre İslam dünyasının Osmanlı **halifesi** etrafında birleşmesi devletin yıkılmasını önleyecektir.
- Sultan 2. Abdülhamit tarafından desteklemiştir.
- Önemli savunucuları arasında Mehmet Akif, Said Halim Paşa yer almaktadır.
- **1. Dünya Savaşı** sırasında halifenin cihat çağrısına rağmen Şerif Hüseyin'e bağlı Arapların İngilizlerle birlikte hareket etmesi bu fikrin geçerliliğini yitirmesinde etkili oldu.

Türkçülük

- Türkçülük fikrinin esas amacı; coğrafyada, dilde, kültürde birliği sağlamaktır.
- Bu fikre göre Anadolu'daki, Kafkaslardaki ve Orta Asya'daki Türkler arasındaki ilişkiler gelişirse Osmanlı Devleti yıkılmaktan kurtulacaktır.
- Bu fikir **Balkan Savaşları**ndan sonra İttihatçılar tarafından ön planda tutuldu.
- Önemli savunucuları arasında Ömer Seyfeddin, Mehmet Emin Yurdakul ve Ziya Gökalp yer almaktadır.
- **1. Dünya Savaşı**'ndaki Kafkas Cephesi bu fikir doğrultusunda açıldı.

UYARI

Türkçülük fikri zamanla şekil değiştirmiş, Turancılıktan Misakımillî Esasları'na dönüşerek Türk İstiklâl Savaşı'nın ve Türkiye Cumhuriyeti'nin temel ideolojilerinden birisi olmuştur.

UYARI

Ortaya atılan fikir akımlarının ortak amacı Osmanlı Devleti'ni dağılmaktan kurtarmaktır.

AZINLIK: Bir ülkenin vatandaşı olmasına rağmen o ülkede soyu, dini ve dili bakımından sayıca az olan topluluktur.

1. Osmanlı Devleti'nde 1856 yılında ilan edilen Islahat Fermanı'nın temel amacı Avrupalı devletlerin ülkenin iç meselelerine karışmasını önlemek, azınlıkları devlete bağlamak ve toplumsal eşitliği sağlamaktır. Fakat bu ferman ne Avrupalıların ülkenin iç işlerine karışmasını önleyebildi ne de gayrimüslim ve Türk vatandaşları memnun edebildi.

Bu metinde aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı yoktur?

- A) Islahat Fermanı'nın ilan edilmesinin nedeni nedir?
B) Islahat Fermanı ne zaman ilan edilmiştir?
C) Islahat Fermanı amacına ulaşmayı başarmış mıdır?
D) Islahat Fermanı'nın ilan edilmesinde hangi fikir akımı etkili olmuştur?

2. Osmanlı Devleti 1789'da Fransız İhtilali başladığında, gelişmelere Fransa'nın iç meselesi olarak yaklaştı. Fakat ihtilalin getirdiği fikirler kısa süre içerisinde birçok Avrupa devletini karıştırmıştı. Osmanlı Devleti bu karışıklıklardan endişelenmiyordu çünkü Osmanlı Devleti bir İslam devletiydi. Fransa ile sınırı bulunmuyordu ve Avrupa'daki gibi eşitsizliğe dayalı siyasi ve sosyal yapıya sahip değildi. Osmanlı Devleti'nin Avrupa'da daimi elçilikleri yoktu bu yüzden yaşanan gelişmelerden doğrudan doğruya haber alınamıyordu. Bu durum da ihtilalin getirdiği fikirlere ve olası karışıklıklara karşı herhangi bir tedbir alınmamasında etkili oldu. Bu tedbirsizlikler de ihtilalden yayılan fikirlerin Osmanlı Devleti'ni karıştırmalarını kolaylaştırdı.

Bu metne göre Osmanlı Devleti'nin Fransız İhtilali'nden yayılan fikirlere önlem alamaması;

- I. diplomasi,
II. hukuk,
III. dış politika

alanlarından hangilerinde gelişemediğinin kanıtıdır?

- A) Yalnız III
B) I ve II
C) I ve III
D) I, II ve III

3. ...Osmanlı İmparatorluğu içindeki farklı milletler hep millî inançlara sarılarak milliyet ideolojisinin kuvvetiyle kendilerini kurtardılar. Biz ne olduğumuzu onlardan ayrı ve onlardan yabancı bir millet olduğumuzu sopa ile içlerinden kovulunca anladık... Anladık ki kabahatimiz kendimizi unutmamışımız.

Mustafa Kemal bu sözüyle aşağıdaki fikirlerden hangisinin önemini vurgulamıştır?

- A) Osmanlıcılık
B) Batıcılık
C) Türkçülük
D) İslamcılık

4. II. Abdülhamit meşrutiyet yanlısı değildi. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'ndaki kargaşa ortamı nedeniyle meclisi kapattı ve yönetimi eline aldı. Bu durum üzerine bir grup genç meşrutiyeti yeniden ilan ettirmek için İttihat ve Terakki Cemiyetini kurdular. Özellikle genç subaylar arasında taraftar bulan İttihat ve Terakkiciler, Balkanlardaki karışıklıkların artması ve Avrupa devletlerinin yeni isteklerde bulunması üzerine Makedonya'da ayaklanma başlattılar. II. Abdülhamit, Kanunuesasi'yi yeniden yürürlüğe koydu. Böylece II. Meşrutiyet Dönemi başladı, seçimler yapıldı, Meclis çalışmaları yeniden başladı. II. Meşrutiyet'in ilanından bir süre sonra meşrutiyet karşıtları İstanbul'da büyük bir isyan çıkardılar. 31 Mart Olayı olarak bilinen isyan, Selanik'te oluşturulan Hareket Ordusu tarafından bastırıldı. Bütün bu karışıklıklar sırasında Bulgaristan, bağımsızlığını ilan etti. Girit, Yunanistan'a bağlandı Avusturya, Bosna - Hersek'i resmen topraklarına kattığını ilan etti.

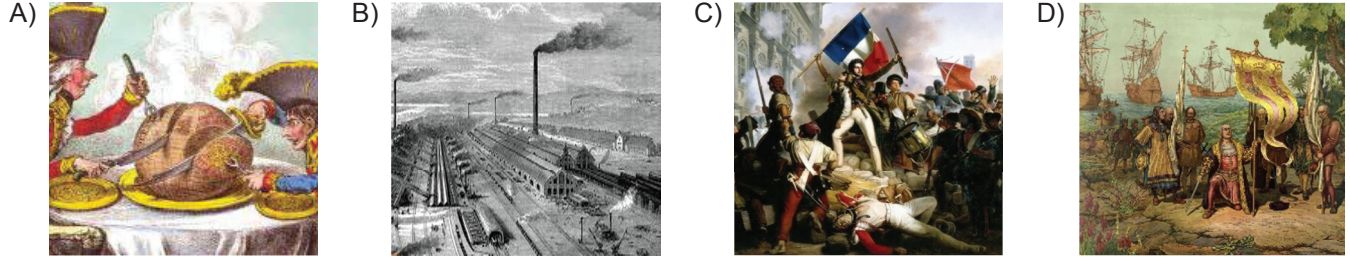
Verilen bilgilere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) 31 Mart İsyanı'nı çıkaranlar ulusal iradeye aykırı hareket etmişlerdir.
B) Bazı iç sorunlar dış politikada olumsuzluklara ortam hazırlamıştır.
C) Dış politikada yaşanan bazı gelişmeler iç politika-ya etkilemiştir.
D) II. Abdülhamit meşrutiyet taraftarı bir tavır sergilemiştir.

ÖDEV TESTİ

5. Sanayi Devrimi ile birlikte sanayileşmiş Avrupa ülkeleri arasında sömürgecilik faaliyetleri yayılmıştır. Sömürgecilik faaliyetleri sırasında yaşanan çıkar çatışmaları sömürgeci devletlerin bloklaşmasına neden olmuştur. Bu bloklar kendi aralarında sömürgeleri paylaşmışlardır.

Verilen metne en uygun görsel aşağıdakilerden hangisidir?

6.

Osmanlı Devleti 19 ve 20. yüzyılda milliyetçilik akımının etkisiyle ortaya çıkan isyanlar ve sanayileşmiş Avrupa devletlerinin sömürge arayışı nedenleriyle parçalanma tehlikesi ile karşı karşıyaydı.

Verilen bilgi ve haritaya bakılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Osmanlı topraklarının farklı devletler tarafından işgal edildiğine
- B) Kuzey Afrika'daki Osmanlı toprak bütünlüğünün bozulduğuna
- C) Emperyalist faaliyetlerin Osmanlı üzerinde etkili olduğuna
- D) Osmanlının dağılmayı önlemek için fikir akımları ortaya attığına

MUSTAFA KEMAL'İN ÇOCUKLUĞU

Mustafa Kemal, 1881 yılında Osmanlı Devleti'nin Avrupa'ya açılan kapısı konumundaki **Selanik** şehrinde doğdu. Doğup büyüdüğü bu şehir onun kişilik özelliklerinin oluşmasında ve düşünce yapısının şekillenmesinde etkili oldu.

- Mustafa Kemal'in doğup büyüdüğü Selanik, 19. yüzyılda Osmanlı'nın **Balkanlar**'daki gelişmiş kentlerinden biriydi.
- Türklerin yanında Rumlar, Yahudiler, Bulgarlar da yaşıyordu. (Sosyal)

YORUM

Selanik, kozmopolit bir şehirdir.

- Hem İstanbul hem de Avrupa ile **demir yolu** ağına sahipti. Ayrıca oldukça işlek bir limanı da vardı. (Ulaşım-Ekonomik)

YORUM

Bu durum Selanik'in önemli bir ticaret ve ulaşım şehri özelliklerini kazanmasında etkili olmuştur.

- Basın yayın hayatı da oldukça canlıydı. (Haberleşme-Kültürel)

YORUM

Bu sayede değişik fikirler kolayca yayılabiliyordu.

- Ulaşım, ticaret, **haberleşme** imkânı ve Avrupa'ya yakınlığı sayesinde Avrupa'daki gelişmelere açık bir şehirdi. (Coğrafi)

YORUM

Bu durum Selanik şehrinin Osmanlı'nın Avrupa'ya açılan kapısı olarak görülmesinde etkilidir.

KOZMOPOLİT: Farklı unsurları bir arada barındıran anlamına gelir.

Soru 4

Selanik'te 19. yüzyılda huzur ortamının bozulmasında şehrin hangi özelliği daha çok etkili olmuştur?

[7]

Selanik, Mustafa Kemal'in zengin bir düşünce yapısına, **milliyetçi** bir düşünceye, hoşgörü ve **demokratik** bir kişiliğe sahip olmasında etkili olmuştur.

Uygulama

Yandaki haritadan ulaşılabilecek sonuçları işaretleyiniz.

- Balkanlarda siyasi birlik **vardır / yoktur** [8]
- Balkanlarda birden fazla siyasi oluşum **vardır / yoktur** [9]
- Selanik şehrinin denize kıyısı **vardır / yoktur** [10]
- Balkanlarda çok uluslu bir yapı **vardır / yoktur** [11]

Kültürel: Basın yayın hayatının canlı olması nedeniyle Batılı fikirler açıktır.

Coğrafi: Batı'ya yakın, ulaşım ve haberleşmenin geliştiği Osmanlı'nın Avrupa'ya açılan kapısıdır.

Ticari/Ekonomik: Demir yolu ağına ve işlek bir limana sahiptir.

Sosyal: Türk, Yahudi ve Rum gibi farklı etnik unsurları bir arada barındıran kozmopolit bir şehirdir.

MUSTAFA KEMAL'İN AİLESİ

B. Öztürk

Annesi
Zübeyde HanımBabası
Ali Rıza EfendiKardeşi
Makbule Hanım

1857'de doğduğu bilinmektedir. Geleneklerine ve dinine bağlı bir Türk kadınıdır. 1923 yılında vefat etmiştir.

Mustafa Kemal'in hayatta kalan tek kardeşidir. Soyadı Kanunu sonrası "ATADAN" soyadını almıştır.

Bir süre askerlik ve gümrük memurluğu yaptı. Gümrük memurluğunu bıraktıktan sonra kereste ticaretiyle uğraştı. Kendisi farklı fikirlere açık, modern bir yapıya sahipti. Oğlu Mustafa'nın asker olmasını istiyordu. Mustafa'nın Şemsi Efendi İlkokulunda öğrenim gördüğü dönemde 1888'de vefat etti.

Mustafa Kemal'in Makbule Hanım dışında dört kardeşi daha vardı. Ancak bu çocuklar küçük yaşta salgın hastalıklardan dolayı ölmüştür.

Soru 5

Mustafa Kemal'in dört kardeşinin küçük yaşlarda salgın hastalıklardan dolayı ölmesi o dönemlerde Osmanlı Devleti'nin hangi alanda yeterince gelişemediğini gösterir?

[12]

Soru 6

Sizce Mustafa Kemal'in askerlik mesleğini seçmesinde aile üyelerinden hangisi daha çok etkili olmuştur?

[13]

MUSTAFA KEMAL'İN ÖĞRENİM HAYATI

- Mustafa, okul çağına geldikten sonra hangi okula gideceği ailesi içerisinde bir tartışmaya sebep oldu.
- Zübeyde Hanım oğlunun dinî eğitim veren bir okula gitmesini isterken Ali Rıza Efendi oğlunun Batılı tarzda eğitim veren bir okula gitmesini istiyordu.

1. Mahalle Mektebi

- Ali Rıza Efendi, Zübeyde Hanım'ın isteği ile Mustafa'yı dinî ve **geleneksel** eğitim veren Mahalle Mektebine gönderdi.
- Ancak Mustafa buradan kısa süre içerisinde ayrıldı ve Şemsi Efendi Mektebine kaydoldu.

2. Şemsi Efendi Mektebi

- Mustafa, babasının isteği ile modern, Batılı tarzda bir eğitim anlayışı olan Şemsi Efendi Mektebine yazdırıldı.
- Mustafa, öğrenimine devam ederken babası öldü.
- Babasının ölümü sonrası okula bir süre ara verse de daha sonra okulu bitirmiştir.

3. Selanik Mülkiye Rüştiyesi

- Mustafa, annesinin isteği üzerine **sivil** devlet memuru yetiştiren bu okulda öğrenim görmeye başladı.
- Mülkiye Rüştiyesi, asker olmak isteyen Mustafa'nın ilgisini çekmiyordu.
- Ayrıca askerî okullara giden çocukların kıyafetlerinden etkilenmişti. (Bu durum askerlik mesleğini seçmesinde çevresel etkenlerin etkili olduğunun göstergesidir.)
- Bu yüzden annesinden habersiz askerî rüştiye sınavına girdi ve sınavı başarıyla geçti.
- Onun askerliğe tutkusunu fark eden annesi Selanik Askerî Rüştiyesine gitmesine ses çıkarmadı.

UYARI

Mustafa'nın annesine rağmen kendi istediği okula gitmesi onun idealist ve kararlı bir yapıya sahip olduğunun göstergesidir.

UYARI

II. Meşrutiyet ilan edilmeden önce Osmanlı ülkesindeki öğrenim dereceleri şunlardır:

- İptidai (İlkokul)
- Rüştiye (Ortaokul)
- İdadi (Lise)
- Âli (Yüksek okul)

MÜLKİYE: Askerlik dışında görev yapan sivil memurları ifade etmektedir.

4. Selanik Askerî Rüştiyesi

- Hayallerindeki okula gitmeyi başaran Mustafa, bu okuldan Mustafa Kemal olarak çıkmıştır.
- Çünkü çalışkanlığı, zekâsı ve olgun tavırlarıyla öğretmenlerinin dikkatini kısa sürede çekmeyi başarmıştır.
- Mustafa'ya matematik öğretmeni Mustafa Efendi "**Kemal**" ismini vermiştir.

Uygulama

Osmanlı Devleti'nin bir kenti olan Selanik'te geleneksel, askerî, Batı tarzı, yabancı okullar bir ile azınlık okulları arada bulunmaktaydı. Bu okulların müfredatları farklı merkezler tarafından hazırlanmaktaydı.

Buna göre Osmanlı Devleti'nin eğitim anlayışı ile ilgili doğru veya yanlış ifadeleri yandaki tabloda uygun şekilde belirtiniz.

İfade	Doğrudur	Yanlıştır
Eğitim ve öğretimde birlik yoktur. [14]		
Kültür çatışmasına neden olacak bir yapı vardır. [15]		
Merkezî bir eğitim anlayışı vardır. [16]		
Eğitim millî bir özellik göstermektedir. [17]		

5. Manastır Askerî İdadisi

- Mustafa Kemal burada yakın arkadaşı **Ömer Naci**'den etkilenecek edebiyata ilgi duydu, bu sayede Namık Kemal ve Mehmet Emin Yurdakul'un eserleri ile tanıştı.
- Bu tanışma onun milliyetçi kişiliği üzerinde etkili oldu.
- Tarih öğretmeni Kolağası **Mehmet Tevfik Bey** sayesinde tarihe ilgi duydu.
- Ayrıca bu okulda Fransızcasını geliştirme imkânı bularak Fransız İhtilali'nin fikir babası olan Jean Jack Rousseau ve Voltaire gibi düşünürlerin eserlerini okudu.
- Bu okulda öğrenim gördüğü sırada fikir yapısı üzerinde etkili olacak 1897 Türk Yunan Savaşı (Dömeke) yaşandı.

Manastır Askerî İdadisi

Soru 7

Mustafa Kemal Manastır Askerî İdadisinde öğrenim gördüğü 1897 yılında Osmanlı Devleti ve Yunanistan arasında Dömeke Meydan Savaşı yaşanır. Mustafa Kemal okuldan kaçarak bu savaşa katılmak ister ancak öğrenci olduğu için savaşa katılamaz. Mustafa Kemal gelecekte bu savaş için "Yaşım küçük olmasına rağmen katılmayı çok istemişim." der.

Yukarıda anlatılan olaya bakılarak Mustafa Kemal'in hangi kişilik özelliklerine sahip olduğu söylenebilir?

[18]

UYARI

Osmanlı Devleti 1897 Türk-Yunan Savaşı'nı (Dömeke) kazanmasına rağmen antlaşma masasında yenik muamelesi görmüştür. **Bu durum Mustafa Kemal'de devletin diplomasi ve dış politikada geri kaldığı fikrini oluşturmuştur.**

6. İstanbul Harp Okulu

- Mustafa Kemal, burada öğrenim gördüğü yıllarda Fransızcasını geliştirmek için derslere devam etti.
- Ayrıca Avrupa'dan dergiler getirterek o dönemin gündemini yakından takip ediyordu.
- Mustafa Kemal bu okuldan sekizinci olarak 1902'de **teğmen** rütbesi ile mezun oldu.

7. İstanbul Harp Akademisi

- Mustafa Kemal'in bu okulda aldığı eğitim onda vatan, millet ve çağdaşlaşma düşüncelerinin gelişmesinde etkili oldu.
- Burada fikirlerini arkadaşlarına anlatarak yapacağı işlerde çevresindekileri peşinden sürüklemeyi başardı.
- El yazması gazete çıkarma girişiminde bulunması onun **liderlik** özelliklerinin gelişmesinde etkili oldu.
- Mustafa Kemal bu okuldan 1905 yılında kurmay yüzbaşı olarak mezun oldu ve ilk görev yeri olan **Şam (Suriye) 5. Ordu**'ya atandı.

Uygulama

Aşağıdaki ifadelerden doğru veya yanlış olanları tabloda uygun şekilde belirtiniz.

İfade	Doğrudur	Yanlıştır
Selanik şehrinde demir yolu ağı ve liman olması nedeniyle ticaret gelişmiştir. [19]		
Mustafa Kemal "Kemal" adını Selanik Mülkiye Rüştiyesinde almıştır. [20]		
Mustafa Kemal'in Harp Akademisinde el yazması gazete çıkarma girişiminde bulunması liderlik özelliği ile ilgilidir. [21]		
Mustafa Kemal Aydınlatma Çağı düşünürlerinin eserlerini Manastır Askerî İdadisinde okumaya başlamıştır. [22]		

1. Mustafa Kemal, Manastır Askerî İdadisinde arkadaşları Ömer Naci sayesinde edebiyat ve hitabete, tarih öğretmeni Mehmet Tevfik Bey sayesinde tarihe ve millî fikirlere, Fransızca Öğretmeni Nakiyüddin Bey sayesinde de Fransızcaya ilgi duydu. Burada Namık Kemal'in eserlerini okuyarak vatan sevgisi ve hürriyet fikirlerinden etkilendi. Ayrıca yakın arkadaşı Ali Fethi çok iyi derecede Fransızca biliyordu. Onun sayesinde de Fransız aydınları J.J. Rousseau, Voltaire ve Montesquie'nun eserlerini okudu. Böylece ulusal egemenlik, eşitlik gibi kavramlarla tanıştı.

Bu bilgidten hareketle Mustafa Kemal ile ilgili;

- I. birden çok alanda kendini geliştirmeye çalıştığı,
- II. farklı düşünürlerin ve yazarların fikirlerinden etkilendiği,
- III. yeniliklere ve değişik fikirlere açık olduğu

belirlemelerinden hangilerine ulaşılabilir?

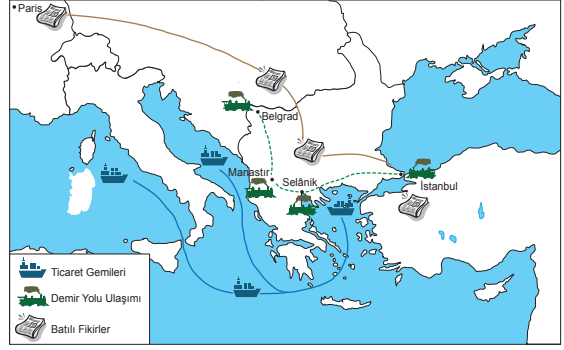
- A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve III

2. "Harp Akademisinde, her cuma akşamı bir sınıfta toplanır, kapıları kapattıktan sonra Mustafa Kemal kürsüye çıkardı. Tıpkı bir konferansçı gibi Paris'ten gelen Türkçe ve Fransızca gazetelerden öğrendiklerini bizlere aktarırdı. O zamana dek 'padişahım çok yaşa' demekten başka bir şey bilmeyen bizler için Mustafa Kemal'in söyledikleri çok dikkat çekiciydi. Vatan, millet, Türklük gibi düşünceleri ilk kez, Harp Akademisi sıralarında ondan duymuştuk."

Bu metne göre Mustafa Kemal ile ilgili aşağıdaki-lerden hangisi söylenemez?

- A) Çağı değerlendirme gücüne sahiptir.
B) Etkili bir hitabet yeteneği vardır.
C) Çevresindekileri etkilemeyi başarmıştır.
D) Millî egemenliğe dayalı bir devleti amaçlamıştır.

3.

Bu haritaya göre Selanik şehri ile ilgili aşağıdaki-lerden hangisi söylenemez?

- A) Kültürel gelişmeler yayılma imkânı bulmuştur.
B) Ticaretin gelişmesine uygun bir yapı vardır.
C) Farklı milletlerden insanların birlikte yaşadığı bir şehirdir.
D) Avrupa ve Osmanlı arasında bir köprü görevi üstlenmiştir.

4.

Atatürk'ün okul anıları ile ilgili derlemelerinden en dikkat çeken kısmı, şair ve kurmay olan Ömer Naci ile ilgili olan anısıdır. Ömer Naci, şairdir ve şiire oldukça düşkün bir fıtrata sahiptir. Bir gün, Mustafa Kemal'den kitap ister ancak onun elindeki kitapların hiçbirini beğenmez. Mustafa Kemal, buna gücenir ve Ömer Naci'nin tercih ettiği kitaplara merak salmaya başlar. Bu arada da şairlik hissiyatı gelişir; ancak öğretmenlerinin "Askerlik ile şairlik bir arada olmaz, sen Ömer Naci'ye bakma!" ikazı üzerine askerlik alanına odaklanır. Edebiyat kitapları okumaya ara verir.

Verilen bilgilere göre Mustafa Kemal ile ilgili,

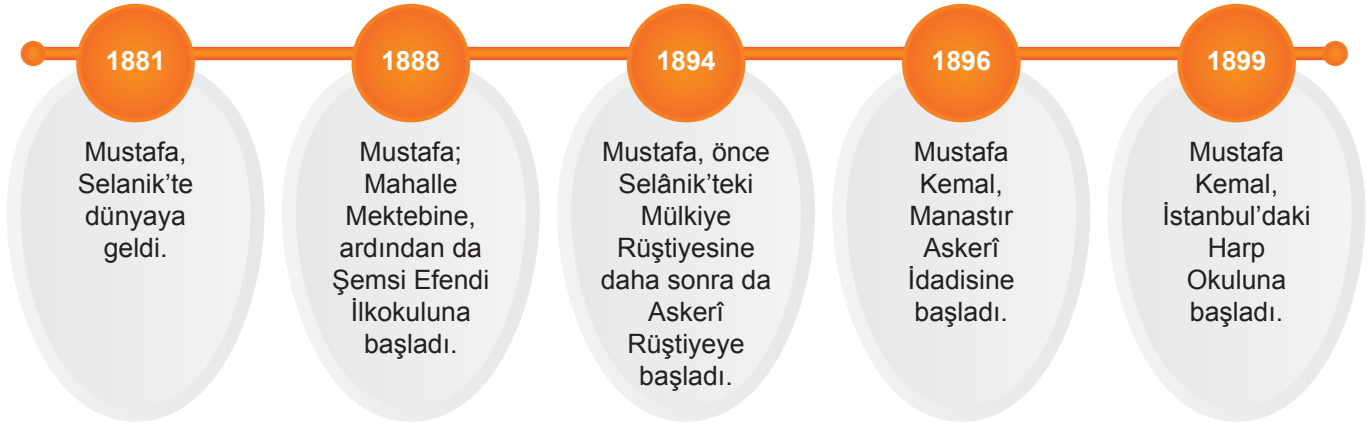
- I. Lise öğrenimini Manastırda tamamlamıştır.
- II. Öğretmenlerinin sözlerine önem vermektedir.
- III. Araştırmacı bir kişilik yapısına sahiptir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve III

ÖDEV TESTİ

5.

Verilen diyagramda Mustafa Kemal ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Gittiği okullara B) Doğduğu kente C) Savaştığı cephelere D) Bulunduğu şehirlere

6.

Selânik

Manastır

İstanbul

Verilen şehirlerin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mustafa Kemal'in eğitim amaçlı bulunduğu şehirlerdir.
 B) Mustafa Kemal'in diplomasi alanında kendini geliştirme imkânı bulduğu şehirlerdir.
 C) Mustafa Kemal'in Balkanlarda görev yaptığı şehirlerdir.
 D) Mustafa Kemal'in savaşığı cephelerdir.

MUSTAFA KEMAL'İN FİKİR YAPISI ÜZERİNDE
ETKİLİ OLAN UNSURLARDoğup büyüdüğü or-
tamın siyasi, kültürel
ve sosyal özelliğiGörev aldığı
savaşlar ve
yerlerÖğrenim hayatında
yaşadığı olaylar ve
öğretmenleriOsmanlı Devleti'nin
içinde bulunduğu
kötü durumOkuduğu kitaplar ve
kitabı yazan kişilerin
özellikleri

MUSTAFA KEMAL'İ ETKİLEYEN YERLİ DÜŞÜNÜRLER

Namık Kemal

- **Vatan şairi** olarak bilinirim.
- Meşrutiyet rejimini savundum.
- *İntibah, Cezmi ve Vatan Yahut Si-
listre* adlı eserlerim vardır.
- Özgürlük ve **vatan sevgisini** anla-
tan şiirlerim Mustafa Kemal'i etki-
lemiştir.

Ziya Gökalp

- **Türkçülük** fikir akımını savun-
dum.
- Milliyetçilik ve Türkçülük, konula-
rında Mustafa Kemal'i etkiledim.
- Fikirlerim İstiklal Savaşı'nın ve
Türkiye Cumhuriyeti'nin temel
ideolojisini oluşturmuştur.
- **Türkçülüğün Esasları** ve *Türk
Töresi* gibi önemli eserler yazdım.

Tevfik Fikret

- Batıcılık fikrini savundum.
- Özgürlük ve adalet kavramları-
nı vurgulayan şiirler yazdım.
- Mustafa Kemal'in çağdaş ve
inkılapçı yapı kazanmasında
etkili oldum.

Mehmet Emin Yurdakul

- Türkçülük fikir akımını savun-
dum.
- Türkçülük, millî kültür, milliyet-
çilik, millî birlik ve **beraberlik**
konularında Mustafa Kemal'i
etkiledim.

UYARI

Mustafa Kemal Tevfik Fikret için "Ben in-
kılâp ruhunu ondan aldım." ifadelerini
kullanmıştır.

UYARI

Mustafa Kemal Ziya Gökalp için "Benim
vücudumun babası Ali Rıza Efendi, fikir-
lerimin babası ise Ziya Gökalp'tir." ifade-
lerini kullanmıştır.

Soru 8

Mustafa Kemal, Mehmet Emin Yurdakul için "Şiirlerinde bana millî benliğimin gururunu tattıran ilk anlatımı bulmuştum..." der.

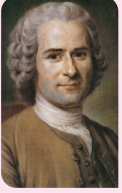
(Feyzioğlu, Turhan, Atatürk ve Milliyetçilik, s.22)

Buna göre Mehmet Emin Yurdakul, Mustafa Kemal'in hangi fikri benimsemesinde daha çok etkili olmuştur?

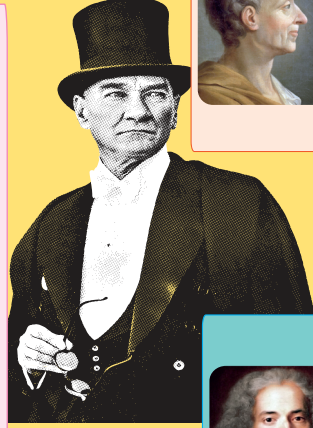
[23]

MUSTAFA KEMAL'İ ETKİLEYEN YABANCI DÜŞÜNÜRLER

J. J. Rousseau

- Devletin iktidara değil, halka ait olduğunu savundum. Fransız İhtilali'nin temelini oluşturan ulusal egemenlik fikrini ortaya attım.
- Ulus-devlet anlayışını benimsem.
- Toplum sözleşmesi öğretisiyle modern demokrasinin temelini oluşturdum.
- Mustafa Kemal'i demokrasi, **ulusal egemenlik** ve ulus-devlet, yurttaşlık bilinci gibi konularda etkiledim.

Montesquieu

- En iyi yönetim şeklinin halk tarafından seçilen ve kuvvetler ayrılığına dayalı olacağını savundum.
- Mustafa Kemal'i cumhuriyet, demokrasi ve **kuvvetler ayrılığı** gibi konularda etkiledim.

Voltaire

- Dinî inanç ve ifade özgürlüğü, laiklik ve insan hakları gibi konularda fikirler ortaya attım ve bu konularda yazdığım pek çok eserim vardır.
- Mustafa Kemal'i laiklik, insan hakları, **din ve vicdan** özgürlüğü gibi konularda etkiledim.

KUVVETLER AYRILIĞI: Yasama, yürütme ve yargı yetkilerinin farklı kurumlara ait olmasını ifade eder.

UYARI

Yerli şair ve düşünürler daha çok Mustafa Kemal'in milliyetçi, vatansever ve inkılapçı özellik kazanmasında etkili olurken yabancı düşünürler daha çok demokrasi ve laiklik gibi fikirleri benimsemesinde etkili olmuştur.

Mustafa Kemal'i Etkileyen Olaylar

Fransız
İhtilali1897
Türk-Yunan
Savaşı31 Mart
OlayıTrablusgarp
SavaşıBalkan
SavaşlarıÇanakkale
Savaşı1. Dünya
SavaşıTürk
Kurtuluş
Savaşı

1. Mustafa Kemal'in idadi yıllarını geçirdiği Manastır, Osmanlı Devleti'nin Makedonya'daki stratejik öneme sahip askerî merkezlerinden biriydi. Mustafa Kemal, "Minnet borcum vardır, bana yeni bir ufuk açtı." dediği Tarih Öğretmeni Yüzbaşı Mehmet Tevfik Bey'i Manastır Askerî İdadisinde okurken tanıdı. Vatan şairi Namık Kemal'in, Türkçülük akımının öncülerinden Mehmet Emin Yurdakul'un şiirlerini ve Aydınlanma Çağı düşünürlerinin eserlerini Manastır'daki öğrencilik yıllarında okudu. Böylece bir yandan Türk tarihi ve kültürü ile beslenirken diğer yandan akıl ve bilime dayalı düşünce sistemini kavradı. İleride Atatürkçü düşüncenin temelini oluşturacak olan ilke ve fikirlerini de yine aynı yıllarda belirlemeye başladı.

Bu metinden hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Mustafa Kemal'in etkilendiği kişilere
- B) Mustafa Kemal'in fikir yapısını etkileyen okula
- C) Mustafa Kemal'in düşünce yapısına
- D) Mustafa Kemal'in görev yaptığı yerlere

2.

Ben bir Türk'üm dinim, cinsim uludur
Sinem, özüm ateş ile doludur
İnsan olan vatanının kuludur
Türk evlâdı evde durmaz, giderim.

Yukarıda Mehmet Emin Yurdakul'un *Cenge Giderken* şiirinden bir dördlük verilmiştir.

Bu dördlüğe bakılarak Mehmet Emin Yurdakul'un Mustafa Kemal'i hangi konuda etkilediği savunulabilir?

- A) İnkılapçılık
- B) Laiklik
- C) Millîlik
- D) Demokrasi

3. Ege Denizi ve Akdeniz, İtalyan kontrolü altında olduğu için Osmanlı Devleti Trablusgarp'a denizden ulaşamıyordu. Kara yolu da Mısır'ın, İngiltere'nin elinde bulunması nedeniyle kapalıydı. Bunun üzerine aralarında Mustafa Kemal'in de bulunduğu gönüllü, genç Osmanlı subayları bir direniş cephesi oluşturmak için gizlice Trablusgarp'a gitmişlerdi. Mustafa Kemal, Trablusgarp'a vardıktan sonra yerli Arap kabilelerini teşkilatlandırarak harekete geçirdi. Derne ve Tobruk cephelerindeki başarılı savunması ile İtalyanların iç bölgelere doğru ilerlemesine izin vermedi. Kazandığı bu zaferler nedeniyle de binbaşılığa yükseltildi. Onun bu zaferleri ordu mensupları ve Türk halkının dikkatini çekti.

Bu bilgilere göre Trablusgarp Savaşı'nın Mustafa Kemal'e;

- I. örgütleme becerisi kazanması,
- II. askerî rütbesinin yükselmesi,
- III. ülkede tanınması

konularından hangilerinde katkı sağladığı savunulabilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

4. "Asker ya da subay olmak; eski Osmanlı İmparatorluğu'nun son devrinde, hele Osmanlı Rumeli'sinin ordu ve askerî merkezlerinde yaşayan Türk çocuklarının büyük aşkıydı. Rumeli'nin şehir ve kasabalarında çocuklar gözlerini sabahları dünyaya, talim boruları, asker mızıkları yahut da kapılarının önlerinden geçen süvarilerin nal sesleriyle açarlardı. Çocukların rüyalarını askerlik süslerdi. Oyunları askerlik oyunlarıydı. Asker mekteplerinin çocukları, renkli üniformaları, süsleri ve kılıçlarıyla bütün diğer çocuklardan, gençlerden ayrılırlardı. Hele kılıçlar!"

Bu metinde Osmanlı Devleti'nde yaşayan Türk çocuklarından yola çıkılarak Mustafa Kemal'in askerlik mesleğini seçmesinde etkili olan hangi unsur vurgulanmıştır?

- A) Çevresel faktörler
- B) Aile isteği
- C) Yaşanan savaşlar
- D) Bağımsızlık arzusu

ÖDEV TESTİ

5.

Mustafa Kemal'i Etkileyen Olaylar

Yukarıdaki bilgilerden hareketle Mustafa Kemal'i etkileyen olaylarla ilgili,

- I. Ülke içinde ve dışında yaşanan gelişmelerdir.
- II. Osmanlı Devleti'ni olumsuz etkileyen olaylardır.
- III. Mustafa Kemal hepsinde aktif görev almıştır.

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III D) II ve III

6.

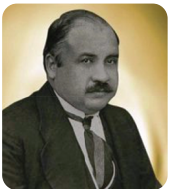
NAMIK KEMAL

Manastır Askerî İdadisinde eğitim görürken vatan şairi Namık Kemal'in eserlerini okuyarak onun meşrutiyet sisteminin gerekliliği ve hürriyetin önemi üzerine görüşlerinden etkilendi. Mustafa Kemal, Harp Okulunda Namık Kemal'in eserlerini gizli gizli okumayı sürdürdü. Namık Kemal'i "Türk milletinin yüzyıllardır beklediği ses" olarak nitelendirdi.

TEVFİK FİKRET

Öğrencilik yıllarından itibaren eserlerini takip ettiği Tevfik Fikret, Mustafa Kemal'in çağdaş ve inkılapçı kişiliğinin oluşmasında etkili oldu. Tevfik Fikret'in şiirlerini çok seven Mustafa Kemal onun için "Hangi Türk şairi böyle inkılapçı şiirler yazmıştır?" dedi.

ZİYA GÖKALP

Mustafa Kemal Ziya Gökalp'in Türk tarihinin bir bütün olarak değerlendirilmesinin gerekliliği, halkın yararının gözetilmesi, eğitim ve öğretimin birleştirilmesi, dilin sadeleştirilmesi, din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması gibi görüşlerinden etkilendi.

Buna göre verilen düşüncülerin Mustafa Kemal'in;

- I. vatan ve millet sevgisi, II. yenilikçilik, III. Laik düşünce

düşüncelerinden hangilerini kazanmasında etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III

1. Mustafa Kemal Şam 5. Ordu'da: 1905

- Mustafa Kemal, Harp Akademisinden **kurmay yüzbaşı** olarak mezun oldu ve Şam'daki 5. Ordu'ya atandı.
- Bölgede İngiliz ve Fransız ajanlarının faaliyetlerini ve bazı Arapların ayrılıkçı fikirler içerisinde olduğunu gördü.
- Bu durum karşısında o dönemde uygulanan İslamcılık fikir akımının başarısız olacağını öngördü.

Yorum

Mustafa Kemal'in bu öngöründe bulunması onun ileri görüşlü bir kişiliğe sahip olduğunu gösterir.

- Devletin içerisinde bulunduğu duruma çözüm üretmek için Vatan ve Hürriyet Cemiyetini kurdu. Ardından bu cemiyetin bir şubesini de Selanik'te açtı.

Yorum

Bu durum Mustafa Kemal'in vatansever, lider ve teşkilatçı bir kişiliğe sahip olduğunu gösterir.

2. Mustafa Kemal Manastır 3. Ordu'da: 1907

Mustafa Kemal 1907'de merkezi Manastır'da bulunan 3. Ordu'nun Selanik'teki biriminde görevlendirildi. Bu görevi sırasında İttihat ve Terakki Cemiyetine üye olarak kendi kurduğu Vatan ve Hürriyet Cemiyetini bu cemiyetle birleştirdi.

İTTİHAT ve TERAKKİ CEMİYETİ:

Osmanlıda 1889'da kurulan ve 2. Meşrutiyet'in ilanına önayak olan 1908-1918 yılları arasında Osmanlı siyasetinde aktif rol oynayan cemiyettir.

3. Mustafa Kemal Hareket Ordusu'nda: (31 Mart Olayı) 1909

- İkinci Meşrutiyet'in ilanından sonra meşrutiyet karşıtları meşrutiyet yönetimine son vermek amacıyla **31 Mart Ayaklanması**'nı başlattılar.
- Bu ayaklanmayı bastırmak için Selanik'te kurmay başkanlığını Mustafa Kemal'in yaptığı **"Hareket Ordusu"** adında bir ordu kuruldu.
- İstanbul'daki ayaklanma, Hareket Ordusu tarafından bastırıldı.
- İsyanın bastırılması için gereken önlemleri almadığı gerekçesiyle Sultan II. Abdülhamit Han tahttan indirilerek padişahlığa V. Mehmet (Reşat) getirildi.
- Bu olayın ardından İttihat ve Terakki Cemiyeti yönetiminde etkili hâle geldi.
- İttihatçıların yönetiminde etkin rol oynaması ordunun siyasete karışmasına neden oldu ve bu durumun ülkeye zarar vereceğini düşünen Mustafa Kemal İttihat ve Terakkiden ayrıldı.

UYARI

Mustafa Kemal'in kurmay başkanlığını yaptığı Hareket Ordusu'nun komutanı Mahmut Şevket Paşa'dır.

UYARI

Mustafa Kemal'in meşrutiyeti korumak için 31 Mart İsyanı'nın bastırılmasında görev alması onun askerlik yeteneğini geliştirmesini sağlamıştır.

UYARI

Mustafa Kemal'in meşrutiyet yönetimine karşı çıkan 31 Mart Ayaklanması'nı bastıran Hareket Ordusu'nda görev alması onun meşrutiyeti ve yenilikleri koruduğunun kanıtıdır.